

Neprestano ponavljanje globokega samoglasnika *o* označuje monotono žalost, globoko jecanje duše, ki obupuje. Zmedene predstave, zagrnjene v temnozeleno barvo umrlih voda in žolči, razdražijo bralca domišljijo, da skoro sam čuti težo pesnikove boli in to tem bolj, ker Verhaeren ne določi natančneje svoje žalosti, temuč jo samo opisuje s hripavimi glasovi noči kot simbolom človeške boli sploh. — Gotovo je ta način nov in nenavaden, tudi je hipoteza, ki ga je rodila, le čuvstvena in znanstveno slabo podprta, a je sposobna ustvariti lepe pesmi in jih je tudi ustvarila.

Iz teorije korespondenc je tudi razložiti nekatere čudne izraze prvotnega simbolizma, ki so služili njegovim nasprotnikom za sredstvo, da osmešijo celo strujo. Tako so nastajali n. pr. epiteti kot: plava ali trioglata misel, rumeno razpoloženje, vijoličasta želja . . . ali kaj podobnega. Po tem, kar smo govorili, niso ti izrazi tako smešni in nemo-goči, dasi so bizarni. Simbolistu vzbuja vsaka barva posebno čuvstvo, zato z barvo natančneje določa svojo misel ali razpoloženje.

Simbolist vidi korespondenco tudi med glasovi in barvami, ne le med barvami in čuvstvi. Kakor imamo skalo barv, tako da obstoji tudi skala samoglasnikov, ki odgovarja barvni skali. To razlaga n. pr. Rimbaud v naslednjem sonetu:

A noir, E blanc, I rouge, U vert, O bleu voyelles
Je dirai quelque jour vos naissances latentes.
A, noir corset velu des mouches éclatantes
Qui bombillent autour des puanteurs cruelles,

Golfe d'ombre; E, candeur des vapeurs et des tentes,
Lance des glaciers fiers, rois blancs, frissons d'ombelles;
I, pourpre, sang craché, rire de lèvres belles
dans la colère ou les ivresses penitentes;

U, cycles, vibrations divins des mers virides,
Paix des pâtis semés d'animaux, paix des rides
Que l'alchimie imprime aux grands fronts studieux;

O, suprême Clairon, plein de strideurs étranges,
Silences traversés des Mondes et des Anges:

— o l'Omega, rayon violet de Ses Yeux!¹

¹ Črni A, beli E, rdeči I, zeleni U, plavi O, enkrat razodenem vaša skrita rojstva. A, črni korset, porasel z blestečimi mušicami, ki brenče krog krutih smradov,

Zaliv sence; E, belota par in šotorov, kopje ledenikov, belih kraljev, drhtenje kobul; rdeči I, izpljuvana kri, smeh lepih ustnic v togoti ali spokorni opojnosti.

U, krogočje, božanski trepet zelenih morij, mir pašnikov, posejanih z živino, mir gub, ki jih vtisne alkimija v velika, miselna čela.

O, prvi rog, poln čudnega ječanja, molk, preprežen s svetovi in angeli:

— O omega, višnjevi žarek Njegovih oči!

Rimbaud je šel še dalje; v tem sonetu ni le izkušal pokazati odnosa med barvo in zvokom, temuč tudi odnos med zvokom in posameznimi predmeti. Jasno je, da je tukaj polje fantaziji široko odprto in da je vse odvisno le od individualnega opazanja. To dokazuje naslednji sonet, ki drugače določuje barvo samoglasnikov:

Pour nos sens maladifs voluptueusement
Les sons et les couleurs s'échangent. Les voyelles,
En leurs divins accords, aux mystiques prunelles
Donnent la vision qui caresse et qui ment.

A, claironne vainqueur en rouge flamboiement.
E, soupir de la lyre, à la blancheur des ailes
Séraphiques. Et l'I, fibre léger, dentelles
de sons clairs, est bleu célestement.

Mais l'archet pleure en O sa jaune mélodie,
Les sanglots étouffés de l'automne pâlie,
Veuve du bel'été, tandis que le soleil

Des ses baisers saignants rougit encore les feuilles.
U, violet d'amour, à l'avril est pareil:
Vert, comme le rameau de myrte que tu cueilles.¹

Po tej poti so prišli simbolisti do prepričanja, da je godba, glasovni kolorit pesmi glavno, njemu žrtvujejo sintakso, naravni pomen besed in jasnost. Stéphane Mallarmé, začetnik simbolistične šole, je prostovoljno teman in nejasen, prostovoljno slovnično nepravilen, ker daje vsaki pesmi po več značenj in se ravna izključno po svojih muzikalčnih pravilih. Zato so njegove pesmi skoro nerazumljive in je dolgo časa živel v javnosti misel, da so le mistifikacija. Godba, godba verza nad vse — z njo je vse izraženo, kakor pravi Verlaine:

De la musique encore et toujours!²

Umevno je, da so simbolisti zavrgli klasična pravila glede verzificiranja kot nepotrebna in pravi poeziji škodljiva: zapovrstnost moških in ženskih rim ni obvezna; ednina se sme rimati z množino; če je potrebno, sme asonanca nadomestiti rimo;

¹ Našim bolnim čutom se zvoki in barve menjajo. Samoglasni ustvarjajo s svojimi božanskimi akordi mističnim očem vizijo, ki boža in laže.

A, zmagoslavni rog v rdečem žarenju. E, vzdih lire kot belota serafskih peruti. In I, lahen žvižg, čipka jasnih zvokov, je plav kot nebo.

Toda v O poje lok svojo žolto melodijo, zadušeni vzdih obledela jeseni, vdove lepega poletja, medtem ko solnce

še rdeči listje s krvavimi poljubi. U je podoben aprilu: zelen kot vejica mirte, ki je trgaš.

² Godbe, še godbe in vedno!